

Є. Ф. Шевченко

ПРО ПРАВОПИС ЦІКАВО

**Подорож сторінками правопису
з Принцесою Примхливих Правил**

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 811.161.2:81'36(075.3)

ББК 81.2 Укр-2я72

Ш37

Внуці Зорянці присвячується...

Шевченко Є.Ф.

Ш37 Про правопис цікаво. Подорож сторінками правопису з Принцесою Примхливих Правил / Є.Ф. Шевченко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 96 с.

ISBN 978-966-10-3445-6

У цій книзі у захоплюючу мандрівку сторінками правопису вас запрошує Принцеса Примхливих Правил. Тут ви дізнаєтесь про примхи Апострофа, володіння Великої букви, дива Знака М'якшення, таємниці географічних назв і ще багато про що...

Книга адресована вчителям-словесникам, учням, батькам, усім, хто любить і шанує рідне слово.

УДК 811.161.2:81'36(075.3)

ББК 81.2 Укр-2я72

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-3445-6

© Шевченко Є.Ф., 2014

© Навчальна книга – Богдан, 2014

Передмова

Ви вважаєте, що вивчати правила правопису нецікаво? Помиляєтесь!

У захоплюючу мандрівку сторінками правопису вас запрошує Принцеса Примхливих Правил. Прочитавши цю книгу, ви дізнаєтесь про примхи Апострофа, володіння Великої Букви, таємниці географічних назв, дива Знака М'якшення і ще багато про що...

Допоможе нам у цьому казка — чарівна стежина до розуму і серця. Якщо правила сприймаються через асоціації, закарбовуються як маленькі відкриття і незвичайні дива — вони запам'ятовуються і стають зрозумілими.

Все на світі сповнене таємниць, а найбільша з них — таємниця слова.

Є у володіннях мови Царство Орфографія. Владарює там суворий Правопис. Є у нього внучка — Принцеса Примхливих Правил. Дуже хотілося Правопису, щоб його внучка росла допитливою і кмітливою, щоб вона оволоділа секретами мовної грамотності.

Тому й дав Правопис дівчинці таке незвичайне ім'я — Принцеса Примхливих Правил. Правила, вважав Правопис, недостатньо за-вчити, їх треба розуміти, вміло застосовувати.

Внучка ще змалку уважно прислухалася до пояснень і порад дідуся, який вчив її чітко дотримуватися правил написання слів, побудови словосполучень і речень.

Бесіди з дідусем допомогли їй запам'ятати винятки з правил, сформували навички грамотного письма.

Прислухайтесь і ви до їхніх бесід. Може, це допоможе вам краще зрозуміти правила, відкрити таємниці слова.

Отож, разом із Принцесою Примхливих Правил вирушайте у цікавий світ Орфографії!

СЛОВА З ПОДВОЄННЯМ У ЧАРІВНОМУ КВІТНИКУ МОВИ

Чомусь вважають, що написання слів з подвоєними буквами є ахіллесовою п'ятою багатьох...

Дізнавшись, що Принцеса Примхливих Правил теж відчуває труднощі у написанні таких слів, Правопис запросив її у незвичайну мандрівку — подорож у край Орфографії, де знаходиться квітник самої Мови. Виявляється, слова не просто народжуються, вони ростуть, змінюються, відходять у небуття і знову повертаються до життя...

Як тут гарно! Слова-паростки тягнуться до сонця і подзвонюють крильцями-листочками, готові злетіти у піднебесся.

Життя квітує там, де різноцвіття.
Яскрись само, о дивне розмаїття.
людської мови, думки, почуття!

О. Підсуха

Ось тут набирались сили словенята середнього роду із закінченням *-я*. У них відбулося подовження приголосних.

Здавалось, то не букви, а малесенькі дзвоники озивались тихою музикою: *життя*, *буття*, *гілля*, *зілля*, *колосся*, *волосся*, *піднебесся*, *збіжжя*, *сторіччя*.

! Подовжені звуки, коли вони стоять після голосного, вимовляють трохи протяжніше, ніж звичайно, а на письмі позначають двома літерами: *піддашишя*, *знання*, *знаряддя*.

Здатність до подовження вони передавали і похідним від них словам: *гілля* — *гіллястий*, *життя* — *життєвий*. Якщо в родовому відмінку множини ці іменники мали закінчення *-ів*, подовження зберігалось: *відкриття* — *відкриттів*, *почуття* — *почуттів*. Але: *знань*, *знарядь*, *піддаш*, *сторіч*, *угідь*.

Слова дуже засмучувались, коли в непрямих відмінках губились подовжені звуки і їх писали без подвоєння.

— Треба запам'ятати, — подумала Принцеса. — Подвоєння зберігається і в непрямих відмінках, адже саме у таких словах найчастіше з'являються орфографічні помилки.

— Успіхів тобі у навчанні, відкриттів у пізнанні, перемог у змаганні! — продзвеніло шире побажання.

Трохи віддалік сповнювались *міццю*, підростали іменники жіночого роду III відміни, у яких основа закінчувалась на один м'який або шиплячий приголосний: *молоддю*, *маззю*, *віссю*, *сілля*. В орудному відмінку подовжені приголосні у цих словах теж позначаються двома літерами.

— Завітай до нас — і ти будеш задоволена *подорожжю*. Ми підростаємо *миттю*, ростемо навіть тоді, коли хмарки вкривають нас *тінню*. Ми дружимо з прислівниками: *зрання*, *спросоння*, *навмання*, *попідвіконню*, *попідтинню* і з дієсловами: *люю*, *лєш*, *лють*, *лєтєся*. Ми любимо, як *лє* з неба

Післяслово

Слово — маленький паросток, з якого розквітає велика квітка любові. Любити рідну мову — це не тільки самому знати її, говорити й писати правильно. Любити — це перелити своє зачарування її красою в інші серця.

Світ мовних казок — один із багатьох шляхів вивчення рідної мови. Казка — це чарівна стежечка до серця і розуму дитини. Вона не тільки відкриває скарбничку знань, а й переносить у світ уяви, вчить фантазувати й творити.

У час комп'ютерних технологій діти просто завчають правила, відповідаючи запрограмованими фразами, втрачаючи при цьому відчуття краси слова. Грамотність — ознака культурної освіченої людини, але вона повинна бути не самоціллю, а проявом поваги і любові до рідної мови.

— Мої діти дуже люблять граматичні казки і вміють їх складати, — порадувала мене моя колишня учениця, тепер уже сама вчителька, і подарувала казку, написану її учнями. Перечитую цю казочку і дивуюся — дитяча вигадка не має меж... Нехай і ваш шлях до опанування скарбами рідної мови поєднає знання і фантазію, а казка рідного слова знайде продовження в тих, хто його любить.

Використана література

1. *Бурячок А.* Що змінилося в українському правописі?. — К.: Наукова думка, 1997.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. — К.; Ірпінь: Перун, 2005.
3. Народ скаже — як зав'яже. Українські народні прислів'я, приказки, загадки. — К.: Веселка, 1971.
4. *Попельницька О., Оксеніч М.* Сто великих міфів і легенд України. — К: Арій, 2009.
5. *Скарлато Г.* Цікава географія. — К: Рад. школа, 1974.
6. Українська мова: Енциклопедія. К.: вид-во “Українська енциклопедія ім. М. Бажана”, 2004.
7. Український правопис. — К: Наукова думка, 1993.
8. *Шалагінова О., Шалагінов Б.* Історія стародавнього світу. — К: Педагогічна преса, 2006.

Зміст

Передмова	3
Примхи Апострофа	5
У володіннях Великої Букви	10
Географічні назви розповідають.....	20
Дива Знака М'якшення	26
У лабіринтах Прислівників.....	30
Велика сила маленької частки	41
Слова з подвоєнням у чарівному квітку Мови.....	48
Страшне перо не в гусака (як запам'ятати правопис ненаголошених <i>e</i> – <i>и</i> ?).....	53
Таємниці родового відмінка	59
Підказки складних слів.....	62
Зустріч у творчій студії “Первоцвіт”	67
Казка новорічної ночі	77
Післяслово.....	93
Використана література.....	94

“КНИГА ПОШТОЮ” А/С 529

м. Тернопіль, 46008

т. (0352) 287489, 511141

(067) 3501870, (066) 7271762

mail@bohdan-books.com

Навчальне видання

ШЕВЧЕНКО Євгенія Феодосіївна

ПРО ПРАВОПИС ЦІКАВО

Подорож сторінками правопису з Принцесою Примхливих Правил

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактори *Надія Бульчак, Галина Домарецька*

Художник *Євгенія Рудюк*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 25.12.2013. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 11,16. Умовн. фарбо-відб. 11,16.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07, 52-05-48, 52-19-66
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-book.com

ISBN 978-966-10-3445-6

9 | 789661 | 034456 |